

Preek over Markus 4:26-29

- Schildwolde, 26 januari 2019
- Kees van Dusseldorp
- aandacht voor Mission

thema: De verborgen kracht van Gods aanwezigheid.

Liturgie:

welkom

filmpje

votum en groet

Ps.67:1,3

wetslezing

Ps.136:1,2,3,12,18,20,21 [Wiekslag 1-8]

gebed

lezen: Markus 4:21-34

1 Thes.3:1-13

NGK 171 Hoor, trouwe Vader, ons gebed (=GK 177)

preek: Markus 4:26-29 (alleen in Markus)

Ps.119:28,29,30

bijdrage Mission

Opw 488 De kracht van uw liefde

gebed

collecte

JdH 960:1,2,3,6 Roept uit aan alle stranden

zegen

Gemeente van Christus,

**** het haperend orgel**

Een kerkelijke gemeente is te vergelijken met een orgel. Geen pijp klinkt hetzelfde. De een geeft een licht en vrolijk geluid. De ander klinkt donker en somber. Sommige pijpen staan zichtbaar voorop. Anderen zie je niet, maar hoor je wel. Er zijn er die vaak van zich laten horen. En er zijn er die bijna nooit geluid maken. Samen vormen ze het ene instrument. Als de wind erdoor geblazen wordt, komt het tot leven. De organist speelt, het orgel zingt, de harten gaan open, intense muziek stijgt omhoog.

Op een dag weigerde een van de pijpen. Hij deed niet meer mee. Zou er iemand zijn die het hoorde? Het geoefende oor van de organist wel. Hij miste het specifieke geluid van die ene unieke pijp, steeds als hij die nodig had. Hij probeerde erom heen te spelen, maar dat klonk toch minder. Hij schakelde het bewuste register uit, maar kreeg niet meer de volle klank die hij zocht. De mensen misten iets, maar wisten niet wat. Er sloop twijfel in hun zang.

Een toets bleef hangen. Hij liet zich niet meer voegen in de muziek, maar bleef hardnekkig zijn eigen noot blazen. Met enige handigheid plooidde de organist zich ernaar. Hij koos een andere toonsoort, groepeerde zijn akkoorden rond de hanger, besloot uiteindelijk alleen het tweede klavier te gebruiken. Het zingen wilde nog, maar mensen verloren het plezier. De lofzang stokte. Het orgel werd uiteindelijk het zwijgen opgelegd. Maar de gemeenschap was weg.

**** de gewenste scheur**

Een kerkelijke gemeente is te vergelijken met een scheur in de muur. Men denkt met bakstenen en cement alles onder controle te hebben. Een overzichtelijke indeling, een duidelijke grens, harde feiten. De wind wordt buitengesloten, het licht komt er niet doorheen, het groen krijgt geen kans. Maar door de trillingen komen er barstjes in. En later scheuren. Men probeert het dicht te smeren, opnieuw te verbinden, te stutten. Maar het laat zich niet tegenhouden. De trillingen gaan door! Gelukkig! De muur gaat eraan, vroeg of laat! Dan krijgt de wind vrij spel, wordt het licht niet meer tegengehouden en groeit en bloeit het leven!

**** gelijkenissen – een irritante methode?**

Twee gelijkenissen. Die van het haperende orgel. Die van de gewenste scheur. Ik ga ze niet uitleggen. Deze gelijkenissen. Dat deed Jezus ook niet. Hij gebruikt er veel in zijn onderwijs. Soms verzint hij een verhaal. Met vaak een bizarre wending. Soms maakt Hij gebruik van wat Hij ziet. Zoals de verhalen en beelden op deze gelijkenissendag. Het is de eerste keer dat Jezus deze andere manier van onderwijs toepast. De vijandschap tegen hem neemt toe. Leiders fluisteren dat Jezus bezeten is. Maar Hij trekt zich niet terug binnen zijn eigen groep. Hij blijft in het openbaar onderwijs geven. Maar op een andere manier. Hij gaat verhalen vertellen. De hele dag door. Als Hij even alleen is met zijn volgelingen, legt Hij iets uit. Maar zodra de mensen toestromen, schakelt Hij weer over naar de verhaalmodus.

Jezus vertelt. Hij wijst op de graanvelden, op de weggetjes en de rotsen. Hij maakt er een verhaal bij. Over een zaaier die het zaad royaal om zich heen strooit. Zonder conclusies te trekken. Jezus vestigt de aandacht op een korenmaat, op een struik, op de vogels die rondvliegen. Hij maakt er lessen van. Over het Koninkrijk. Maar legt ze niet uit.

Irritant, vind je niet? 'Heer, wat bedoelt u? Wat wilt u nu zeggen?' De verhalen en de beelden cirkelen door je hoofd. Een haperend orgel. Een gewenste scheur. Wat moet je ermee? Vind je het ook irritant? Een gevoel dat het belangrijk is, maar je weet niet precies wat? Dan gebeurt met jou hetzelfde als op de gelijkenissendag van Jezus. En dat is precies de reden waarom Hij deze methode inzet.

Sommigen voelen zich op hun staart getrapt en worden boos. Dit gaat over mij! Jezus vindt mij een egoïst, een narcist, een heiden! Maar ja, wat moet ik met mijn boosheid? Want Hij zegt niks fouts. Als ik laat merken dat ik me aangesproken voel, verraad ik mezelf. En de boosheid loopt op.

Anderen halen de schouders op. Nou, als het zo moet, bekijk het maar. Als Hij niet gewoon zegt wat Hij bedoelt, dan ga ik er geen moeite voor doen. Kom op zeg, Hij is toch de leraar? Laat Hij zijn punt maken, dan kan ik beoordelen of het klopt. Ik heb het wel bekeken met die vage verhalen.

Anderen raken geïrriteerd omdat de Heer het conflict uit de weg lijkt te gaan. Laat Hij toch duidelijk zijn! Kom op: zij moeten toch weten wat ze fout doen? En wat wel Gods wil is? En als er ook geen wonderen gebeuren, dan ga ik wat anders doen.

Weer anderen worden nieuwsgierig. Ze laten zich meenemen het verhaal in, voelen de dubbele bodem ervan, maar begrijpen het niet helemaal. Ze denken erover na, praten er met elkaar over. Op een rustig moment komen ze erop terug. 'Heer, wat bedoelt u?'

**** het gaat Jezus om geloof**

Dat is precies het effect dat Jezus bedoelt met zijn lesstijl. Zijn hoorders moeten kiezen. Willen ze luisteren of niet? Verlangen ze ernaar om meer van dat Koninkrijk te begrijpen, of vinden ze dat teveel moeite? Geloven ze dat Jezus iets belangrijks te zeggen heeft, of vinden ze hem een gek? Zijn het leerlingen die willen leren, of zijn het meelopers die willen consumeren? Worden het volgelingen, die verlangen naar de levenskracht in zijn woorden en zich ervoor openen? Of blijven het toeschouwers die het op een presenteerblaadje aangereikt moeten krijgen, om het vervolgens kritisch weg te kunnen slaan?

Wat een geweldige leraar is Jezus! Het gaat hem niet om kennis, maar om geloof! Het gaat hem niet om informatie, maar om participatie!

Je zou denken dat Hij daarmee mensen kwijtraakt. Je zou zeggen dat het toch handiger zou zijn als Jezus duidelijker zou zeggen waarop het staat. Zou Hij niet veel meer mensen voor zijn boodschap winnen, als Hij die volgens de regels van de welsprekendheid zou ontvouwen? Zijn leerlingen zullen de beeldspraak uiteindelijk wel begrijpen, maar de buitenstaanders hebben toch veel meer aan een duidelijk betoog, met heldere conclusies en aanbevelingen?

Het is een vraag die ook de boodschap van de kerk raakt. Zijn wij voldoende in staat om te vertellen waar het op staat? Hebben we de woorden, de taal om mensen vandaag te bereiken? Kunnen we jongeren duidelijk maken waar het over gaat in de Bijbel? Wat ze

wel moeten doen en wat niet? Is het in de kerk vaak niet veel te vaag, veel te ingewikkeld en veel te vrijblijvend? En als ik zeg dat ook de antwoorden niet heb op vragen van vandaag of op kerkelijke discussies die er spelen, ben ik dan niet typisch een voorbeeld van hoe het niet moet? Moet de kerk zich niet duidelijker laten horen in de media, in de politiek?

Misschien heb je wel een punt. En toch... als je let op de preekstijl van Jezus, dan lijkt Hij zijn boodschap eerder te verstoppen in de verhalen, dan dat Hij er duidelijk over is. Maar let op zijn doel! Het gaat hem niet om kennis, niet om meningen, niet om gedrag. Het gaat hem om geloof! Het gaat hem niet om de buitenkant, maar om de binnenkant. Meer dan een jaar heeft Jezus zijn boodschap over Gods koninkrijk, bekering en vergeving gebracht. Klip en klaar. Maar nu Hij steeds meer wordt tegengesproken en tegengewerkt, vooral door de mensen met het meeste aanzien, nu gaat zijn onderwijs de tweede fase in. Hij gaat in gelijkenissen preken. Daarmee grijpt Jezus met zijn lessen dieper in het hart van zijn hoorders. Het gaat hem om geloof!

Nog steeds is dat de aanspraak als het evangelie klinkt! Wat doe jij met de woorden van Jezus? Niet wat je ervan vindt. Maar wat je ermee doet! Niet wat je tegen een ander zou willen zeggen. Maar jij: wat doe jij zelf? Geloof je wat Hij zegt? Sta je ervoor open? De boodschap van God maakt scheiding: niet of je het begrijpt of niet. Het valt misschien niet eens altijd te begrijpen. De vraag is of je het gelooft of niet. Of je Hem gelooft of niet.

**** het Koninkrijk groeit in het verborgen, maar onweerstaanbaar**

Dat is precies het punt van de gelijkenis van Jezus over het groeiende graan. Het zaad dat op aarde uitgestrooid wordt, ontkiemt en gaat groeien, 'ook al weet de boer niet hoe', zegt Jezus. Die boer doet er niets aan, kan er niets mee, hij gaat gewoon naar bed en staat weer op, dag in dag uit. Het graan groeit, zonder dat de boer het begrijpt. Met al zijn biologische kennis en jarenlange ervaring. Maar het gaat er niet om dat hij het begrijpt, maar dat hij het gelooft.

Jezus geeft bij deze gelijkenis geen uitleg. Maar als leerlingen van Jezus kunnen we wel ontdekken wat Hij wil zeggen.

Het belangrijkste in dit verhaal is wat er met het graan gebeurt. Het graan wordt gezaaid, het groeit gestaag, maar onweerstaanbaar door, en als het rijp is wordt de sikkel erin geslagen voor de oogst. Daarmee vergelijkt Jezus het koninkrijk van God. Het groeit gestaag, maar onweerstaanbaar door. Het heeft een verborgen kracht, waar wij geen grip op krijgen, maar die niet te stoppen is.

Wat dat Koninkrijk is? Je kunt het betrekken op de groei van de kerk. Steeds weer komen er leden bij. Door bekering, door geboorte. Waar de ene kerk krimpt, daar groeit de ander. Waar kerkleden ouder worden en overlijden, daar staat weer een nieuwe generatie op om het stokje over te nemen. Waar machthebbers denken de kerk uitgeroeid te hebben, daar blijken toch weer nieuwe gemeenschappen te ontstaan van volgelingen van Jezus. Het geloof in Jezus Christus is onuitroeibaar. Gods koninkrijk gaat door!

Wat dat Koninkrijk is? Je kunt ook denken aan de ontwikkeling van je persoonlijk geloof. Hoe de Heer steeds meer in jouw leven komt wonen. En je groeit in liefde, in wijsheid, in

dienstbaarheid, in gastvrijheid. Omdat de Heilige Geest vrucht geeft aan jouw geloof. Ook al zie je je eigen tekortkomingen, maak je fouten, blijft het een worsteling, toch werkt de Geest door. Bouw je ervaring op met God, komt er vrede in je hart, ontstaat er een patroon in je leven, krijg je een plek in de kerk, blijf je in beweging naar God. Ook al weet je niet hoe. Snap je zoveel niet van God. Luister naar Jezus en laat de Geest zijn werk maar doen!

Of je het koninkrijk nu betreft op de groei van de kerk, of op de ontwikkeling van je persoonlijk geloof of op het heilsplan van God in deze wereld, dat maakt niet zoveel uit. De aanwezigheid van God heeft een verborgen kracht. Het gaat wel door. Onweerstaanbaar. Tot de dag van de oogst.

**** in het zaad ligt levenskracht!**

De gelijkenis van het groeiende graan. Opvallend is dat in de gelijkenis geen enkele aandacht wordt gegeven aan positieve of negatieve invloeden op de groei. De condities van de grond, de weersomstandigheden of de arbeid van de boer, het wordt allemaal niet genoemd. Daar zijn andere gelijkenissen voor. Hier gaat het om de levenskracht van het graan

Ook die boer is maar bijzaak. Hij wisselt van rol. Aan het begin zaait hij, daarna bemoeit hij zich er niet meer mee. Hij gaat gewoon slapen en heeft zelfs geen idee hoe het zaad groeit. Pas als het rijp is, komt hij weer in beeld als maaier.

De aandacht ligt op de groeikracht van het graan. In het zaad ligt levenskracht! Het wordt gezaaid. Door God en mensen. Jij doet daar ook aan mee. In wat je zegt, wat je doet en hoe je bent voor een ander. Het zijn de zaadjes die worden gestrooid. Je bent een zaaier. In deze wereld. In het zaad ligt levenskracht. Het ontkiemt en gaat groeien. Op eigen manier, onafhankelijk van menselijke regie. Anders dan mensen begrijpen. Anders dan mensen zien. Anders dan mensen verwachten.

Voor de hoorders van Jezus – leerlingen of niet – was dat een grote vraag: Dat Koninkrijk van God, waar u het over heeft, we zien er toch niets van! Wat verandert er nu aan de wereld door uw optreden? Worden onze vijanden verdreven? Krijgen we een betere rechtspraak? Neemt onze welvaart toe? Stopt de uitbuiting van de arme en de breekbare mensen? Overwinnen we de kanker? Worden conflicten opgelost en komen mensen tot verzoening met elkaar? Stopt nu eindelijk een keer dat zinloze lijden op aarde? Wanneer herstelt de schepping zich?

Jezus' onderwijs zit op een andere golflengte. Het Koninkrijk is als graan dat is uitgestrooid. De zaaier gaat slapen, maar het zaad gaat groeien. Je weet niet hoe. Je weet niet waar. Je hebt er geen controle op. Misschien moet je het ook maar loslaten. Het niet in jouw frame stoppen. Het niet afmeten aan jouw verwachtingen. Het niet vastleggen in jouw kaders. Het niet beperken tot jouw beleving. Het niet opsluiten in jouw groepje gelijkgestemden. Het niet omvormen tot jouw eisen aan een ander. Hou het simpel: geloof dat Jezus Christus de redder is, geef ruimte aan zijn Geest die met jou aan het werk gaat en vertrouw erop dat de Vader zijn plan trekt met de wereld.

Waar en hoe dat Koninkrijk komt, laat zich niet voorspellen of organiseren. Maar het komt wel! In jouw leven. Door de Heilige Geest. In deze wereld. Door de Heilige Geest. Je weet niet hoe die waait en wat die doet. Het onttrekt zich aan menselijke regie. Het laat zich niet in woorden vangen, in standpunten, in ervaringen of in geboden, hoe waardevol die ook zijn. Het laat zich niet aansturen door protollen, events, leiders of cursussen, hoe stimulerend die ook kunnen werken. De levenskracht ligt in het zaad. De Heer werkt echt wel door. Zijn Koninkrijk gaat verder. Er ontstaat groei, leven, liefde en ruimte in de aanwezigheid van God.

** tot de dag van de oogst

‘Maar zodra het graan het toelaat, slaat de maaier er de sikkel in. Het is tijd voor de oogst!’ Laat de trage, gestage, ongeregiseerde en verborgen groei van het graan je niet in luren leggen. Zodra het kan, gaat de sikkel erin!

Dat is het abrupte en scherpe einde van de gelijkenis. Er komt de dag van de oogst. De jongste dag, als het plan van God voltooid is. Maar misschien is dat voor jou en mij de dag van je sterven. Als jouw tijd erop zit.

Op een dag komt de maaier langs. Ook al verloopt het groeiproces vaak raadselachtig en onzichtbaar. Het is niet vrijblijvend wat ik over het Koninkrijk van God zeg. Het is niet alleen maar leuk en aardig om wat na te denken over de beelden en verhalen uit de Bijbel. Het is niet alleen maar een leuke afwisseling van de week om op zondag in de kerk te komen, door de week naar catechisatie te gaan of met het geloof bezig te zijn. Het gaat niet alleen om de gezelligheid en de praktische hulp binnen de gemeenschap. Dat hoort er allemaal bij. Want daar groeit het graan.

Het slot van de gelijkenis van Jezus maakt onrustig. Hoe sta ik ervoor op de dag van de oogst? Wanneer is mijn tijd om te groeien in geloof voorbij?

Laat dat heilzame onrust zijn. Die je des te meer aanspoort om te luisteren naar Jezus Christus. Om je te laten vullen door zijn Geest. Om als kind van God te leven. Niet uit angst, maar uit verlangen. In het besef dat de kracht van het zaad levenskracht is. In de bereidheid om zelf mee te doen. Als een pijpje in het orgel van de christelijke gemeente. In het leven dat door de dodelijke orde van de wereld heenscheurt.

De verborgen kracht van Gods aanwezigheid. Daarom draait de gelijkenis van het groeiende zaad. Het zaad groeit. In het verborgene, op ongedachte manier, kwetsbaar, maar weerbaar. Tot het moment dat blijkt dat God bezig is. Dan slaat het om. En wordt het de zichtbare glorie van Gods aanwezigheid. Dan wordt duidelijk wie Jezus kent, wie naar Jezus verlangt, wie naar Jezus luistert en wie Jezus volgt. Dan volgt het feest van de oogst. Van het orgel dat niet meer hapert. Van het leven dat niet begrensd is. Van de mensen die genieten van de vrucht. Die het oogstfeest vieren met hun Heer.

Amen